

Joakim Nygren

Kommunstyrelsen

Förslag till överskottsmål 2019 samt uppdrag till kommunstyrelsen och nämnderna att lägga fram underlag till direktiv för budget 2020 och plan 2021

Kommunledningskontoret har tagit fram ett förslag till överskottsmål för år 2019, hålla budget 2019 samt inriktningsförslag till budgetramar inför verksamhetsåret 2020 och 2021. Syftet med förslaget är att hantera den ekonomiska utmaning som kommunen står inför. Förslaget består av flera delar och innebär bland annat sänkta ramar för nämnderna, utebliven kompensation för priser och löneökningar samt ett tillfälligt stopp av uppräknigen för peng- och checkbeloppen som finansierar förskola, skola och äldreomsorg.

Förslaget innebär att nämndernas ramar för år 2020 minskar med 25 miljoner kronor jämfört med budget 2019. För kommunen som helhet betyder inriktningsförslaget att kommunen gör besparingar om totalt cirka 61 miljoner kronor (3 procent) för budget 2020.

Förslaget är framtaget för att få en långsiktig hållbar ekonomi och en budget i balans, men krävs också för att kommunen ska kunna hämta igen tidigare underskott vilket kommunallagen kräver. Förslaget utgår från nuvarande kommunalskattenivå.

Kommunstyrelsen och nämnderna föreslås få i uppdrag att lämna en konsekvensbeskrivning vad föreliggande ramförslag medför för effekter för respektive verksamhet samt vilka eventuella måljusteringar som förslaget medför.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att godkänna överskottsmål för år 2019 på 11,4 miljoner kronor enligt tjänsteutlåtande daterat 2019-02-07.
2. Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen, produktionsutskottet, utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, fastighetsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden och överförmyndarnämnden att ta fram konsekvensbeskrivningar av vad föreliggande ramförslag år 2020 medför för effekter för respektive

Joakim Nygren

verksamhet inklusive eventuella måljusteringar som förslaget medför.

3. Konsekvensbeskrivningarna ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 15 april 2019.

Bakgrund

Kommunfullmäktige behandlade vid sammanträdet den 29 november 2018 budget för 2019 och planperioden 2020–2021.

Danderyds kommun har de två senaste åren gått med underskott och om inget görs finns risk för att kommunen går med underskott även de nästkommande två åren. Sammanfattningsvis handlar det allvarliga ekonomiska läget om att:

1. **Nämndernas kostnader**, det vill säga kostnaderna för kommunens verksamheter har ökat kraftigt och i snabbare takt än vad skatteintäkterna har gjort. Detta har byggt upp ett allt större gap mellan intäkter och utgifter i kommunen.
2. Den höga takt med vilken **skatteintäkterna** har ökat under senare år har bromsat in, ökningstakten är inte längre lika hög. Förklaringen till att ökningstakten viker är att det går sämre för kommunerna i Sverige sammantaget och att skatteunderlaget i Danderyd inte växer lika mycket som i övriga riket.
3. **Exploateringsintäkter**, dvs inkomster från när kommunen säljer mark, har använts för att budgetera och finansiera driften det vill säga de löpande kostnaderna för kommunens verksamheter, och inte enbart investeringar i kommunen. När dessa intäkter nu uteblir leder det till underskott.
4. För att hantera risken för oförutsedda kostnader är det kutym att budgetera med ett så kallat **överskotts mål** eller en buffert på 1,5–2 procent av kommunens skatteintäkter. Detta har historiskt inte gjorts vilket har ökat den ekonomiska sårbarheten.

Kommunledningskontorets förslag

Kommunledningskontorets konstaterar inledningsvis att det i kontorets roll som beredande organ till kommunstyrelsen inte ingår att göra bedömningar

Joakim Nygren

beträffande kommunalskattenivån. Därför utgår föreliggande förslag från kommunens nuvarande nivå på utdebitering av kommunalskatt.

För att vända kommunens ekonomiska situation till en hållbar ekonomi föreslår kommunledningskontoret fem åtgärder:

1. överskottsmål för vissa nämnder år 2019
2. nämnder upphör med underskotten
3. sänkta nettorammar år 2020 för alla nämnder
4. samma nettorammar år 2021 som för år 2020 för alla nämnder
5. uppdrag till nämnderna

Överskottsmål för vissa nämnder år 2019

Sammanlagt åläggs nämnderna att leverera ett överskott, dvs en positiv avvikelse på budgeten för år 2019, på strax över 11 miljoner kronor. Den nämnd som får högst krav på sig är tekniska nämnden, följt av Kommunstyrelsen och kultur- och fritidsnämnden. Se fördelning i tabell nedan.

(mnkr)	Budget 2019	Överskott 2019
Kommunstyrelsen inkl. valnämnden	-127,6	-2,0
- Produktionsutskottet	0,0	0,0
Revision	-1,3	-0,1
Överförmyndarnämnden	-3,6	-0,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,3	-0,1
Byggnadsnämnden	-14,2	-0,1
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-94,8	-7,0
Fastighetsnämnden	6,5	0,1
Kultur- och fritidsnämnden	-93,6	-2,0
Utbildningsnämnden	-884,8	0,0
Socialnämnden	-627,2	0,0
- Vård och Omsorg	0,0	0,0
Summa	-1 849,9	-11,4

Nämnderna upphör med underskotten

De nämnder som redovisade underskott 2018 förväntas upphöra att gå med underskott från och med 2019. För 2018 var det sammantagna underskottet 33 miljoner kronor. Det innebär att de nämnder som gick med underskott 2018 ska hålla sina budgetar. För produktionsutskottet innebär det att de ska

Joakim Nygren

hitta effektiviseringar som motsvarar 19,5 miljoner kronor. För utbildningsnämnden innebär det 6 miljoner kronor och för socialnämnden innebär det totalt 7,5 miljoner kronor varav 5,5 miljoner kronor gäller hemtjänsten.

Nämndernas nettorammar för 2020 sänks

Kommunledningskontorets inriktningsförslag är att nämndernas nettorammar 2020 sänks med sammanlagt 25 miljoner kronor jämfört med budgetramarna 2019. Utöver ramsänkningen kommer nämnderna inte bli kompenserade för pris- och löneuppräknings som motsvarar cirka 36 miljoner kronor. Det innebär att totalt behöver nämnderna effektivisera sina verksamheter med sammanlagt 61 miljoner kronor (3 procent) till 2020.

Det skulle innebära att kommunen kommer få ett budgeterat överskott på 15 miljoner kronor för år 2020.

Tabellen nedan visar förslag till nya nettorammar för nämnderna samt vilka effektiviseringar det innebär.

(mnkr)	Ramar 2019	Ny ram 2020	Sänkt ram jmf 2019	Löner & Priser	Total effekti- visering
Kommunstyrelsen	-127,6	-122,5	-5,1	-3,0	-8,1 (6 %)
- Produktionsutskottet	0,0	0,0	0,0	-20,0	-20,0 (- %)
Revision	-1,3	-1,3	0,0	0,0	0,0 (0 %)
Överförmyndarnämnden	-3,6	-3,6	0,0	-0,2	-0,2 (6 %)
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,3	-9,0	-0,3	-0,4	-0,7 (8 %)
Byggnadsnämnden	-14,2	-14,0	-0,2	-0,6	-0,8 (6 %)
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0 (0 %)
Tekniska nämnden	-94,8	-93,0	-1,8	-0,6	-2,4 (3 %)
Fastighetsnämnden	6,5	7,5	-1,0	-0,4	-1,4 (22 %)
Kultur- och fritidsnämnden	-93,6	-85,0	-8,6	-1,6	-10,2 (11 %)
Utbildningsnämnden	-884,8	-880,0	-4,8	-0,4	-5,2 (1 %)
Socialnämnden	-627,2	-624,0	-3,2	-2,6	-5,8 (1 %)
- Vård och Omsorg	0,0	0,0	0,0	-6,0	-6,0 (- %)
Effektivisering på nämnderna	-1 849,9	-1 824,9	-25,0	35,8	60,8 (3 %)

Löner och Priser 2020

I föreslagna rammar ingår ingen kompensation för löner och prisökningar år 2020. I budget 2019 fick nämnderna inte full kompensation för löner och prisökningar. Sammantaget blir den beräknade effekten för samtliga nämnder 34 miljoner kronor i utebliven kompensation för 2020. Det är svårt

Joakim Nygren

att uppskatta den faktiska löne- och prisökningen framåt i tiden därför blir det en grov uppskattning.

Förslaget innebär att nämnderna kommer att behöva rymma kommande löne- och prisuppräknings inom tilldelade ramar. Nämnderna får därmed indirekt ett ytterligare effektiviseringskrav motsvarande beloppen i tabellen ovan.

Ingen kompensation för andra ekonomiska förändringar

Nämnderna bör utöver ovannämnda beskrivning även beskriva andra ekonomiska förändringar som gäller för nämnden. Nämnden kan exempelvis beskriva volymförändringar eller utebliven ramökning från tidigare beslut. Utgångspunkten är dock att nämnden inte får kompensation för dessa förändringar utan bör inrymma i föreslagna ram.

Avgifter 2020

Nämnderna väntas göra bedömningar av lämplig avgiftsnivå.

Peng och checkbelopp 2020

Peng- och checkbeloppen inom barnomsorg, skola och äldreomsorg föreslås för 2020 att stanna inom 2019 års nivåer. En analys av konsekvenserna vad detta innebär behöver göras av berörda nämnder: En procents höjning av peng- och checkbeloppen totalt sett motsvarar cirka 10 miljoner kronor.

Efter en tidigare genomförd omvärldsbevakning och jämförelser med andra kommuner i stockholmsregionen har det konstaterats att Danderyds ersättningar inom barnomsorg, skola och äldreomsorg ligger relativt högt i jämförelse. Mycket beroende på att det under lång tid årligen skett en relativt hög uppräkning om cirka två procent. Samtidigt har kommunen genomfört särskilda lönestrategiska satsningar om närmare 30 mnkr den senaste femårsperioden riktade mot lärarkollektivet.

Nivån på ersättningen för gymnasieskolan berörs ej då kommunen ingår i det avtal som tecknats mellan Storsthlm och merparten av Stockholms läns kommuner. Det är viktigt att påpeka att den nivå som beslutas av Storsthlm ska finansieras av Danderyds kommun.

Samma nettoram år 2021 för alla nämnder som år 2020

Kommunledningskontoret föreslår att alla nämnder får samma ram 2021 som för år 2020. Det innebär att kompensation för löner och prisökningar inte sker. Ingen höjning sker heller av peng- och checkbeloppen inom förskola, skola och äldreomsorg.

Joakim Nygren

Det skulle innebära att kommunen kommer få ett budgeterat överskott på 60 miljoner kronor för år 2021.

Reglering av det ackumulerade underskottet

Det ackumulerade underskottet för 2017 och 2018 beräknas vara cirka 110 miljoner kronor. Det budgeterade överskottet för 2020 beräknas bli 15 miljoner kronor och för 2021 beräknas det bli 60 miljoner kronor. Totalt beräknas det budgeterade överskottet bli 75 miljoner kronor. Den del som inte täcks av det budgeterade överskottet kan täckas av kommande exploateringsintäkter. Under de tre kommande åren finns det möjlighet för kommunen att sälja redan planlagda markprojekt. Kommunledningskontoret konstaterar att det är möjligt att täcka det ackumulerade underskottet från 2017 och 2018 med markintäkter inom tre år vilket krävs enligt reglering i kommunallagen.

Uppdrag till kommunstyrelsen och nämnderna samt beredningsprocess för budgetdirektiv inför budget 2020

Nämnderna får i uppdrag att lämna konsekvensbeskrivningar vad föreliggande ramförslag medför för effekter för respektive verksamhet samt vilka eventuella måljusteringar som förslaget medför till kommunledningskontoret senast den 15 april 2019.

Nämndernas konsekvensbeskrivningar kommer att utgöra underlag för kommunstyrelsens direktiv för budget 2020 som väntas behandlas vid kommunstyrelsens sammanträde den 27 maj.

Åsa Heribertson
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Expedieras
Samtliga nämnder

Joakim Nygren

Bilaga 1 – Plan för preliminär resultaträkning år 2020 och 2021

(mnkr)	Budget	Plan	Plan
	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen inkl. valnämnden	-127,6	-122,5	-122,5
- Produktionsutskottet	0,0	0,0	0,0
Revision	-1,3	-1,3	-1,3
Överförmyndarnämnden	-3,6	-3,6	-3,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,3	-9,0	-9,0
Byggnadsnämnden	-14,2	-14,0	-14,0
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-94,8	-93,0	-93,0
Fastighetsnämnden	6,5	7,5	7,5
Kultur- och fritidsnämnden	-93,6	-85,0	-85,0
Utbildningsnämnden	-884,8	-880,0	-880,0
Socialnämnden	-627,2	-624,0	-624,0
Summa	-1 849,9	-1 824,9	-1 824,9
Avgår internränta	59,5	33,0	33,0
Nämndernas nettokostnader	-1 790,4	-1 791,9	-1 791,9
Pensioner, PO-diff m.m.	-51,5	-55,3	-58,0
Semesterlöneskuld	0,0	-1,8	-2,0
Realisationsvinster, exploatering	34,0	10,0	0,0
<i>Nya lokaler Mörby centrum</i>	-3,6	-10,0	-11,0
Försäljning av anläggning	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnad	-1 811,5	-1 849,0	-1 862,9
Skatteintäkter, utjämning & statsbidrag	1 827,9	1 873,0	1 937,0
Extern medelsförvaltning	1,0	1,0	0,0
Finansnetto	-6,0	-10,0	-14,1
Årets resultat	11,4	15,0	60,0
Balanskravskorrigerering	0,0	0,0	0,0
Resultat enligt balanskravet	11,4	15,0	60,0